

מסורת הש"ס

(א) מו"ק ט. ע"ש נשכח. מנחות
קז. מדות פ"ד מ"ו, (ב) צ"ג ג. ג.].
(ג) צ"ג ג. (ד) חוספתא דמגילה
פ"ב ה"ע ע"ש (ה) שבת סא: [נמס'
סופרים פ"ה הלכה ה"ט
(ו) חוספתא דמגילה פ"ב ה"ט
ע"ש, (ז) חוספתא דמגילה פ"ב
ה"ט, (ח) כל ז', (ט) במנחות
קז. תירלו כמו הלכו אבל בשבת ז.
ד"ה מכליל הכוח אל בקושיא,
(י) (עזרא ו טו),

תורה אור השלם

1. וְאִגְרַת אֶל אֶסּוֹ שֹׁמֵר
הַדְּרֹס אֲשֶׁר לְמִלְךְ אֲשֶׁר יִתֵּן
בְּעֵצִים לְקָרוֹת אֶת שְׁעָיו
הַבִּקְיָה אֲשֶׁר לְבֵית וְלִחְמוֹת
וְעֵיז לְבֵית אֲשֶׁר אֲבָא אֵלָיו
וְיִתֵּן לִי הַמֶּלֶךְ כִּד אֲחִי
שְׁמוּבָה עֲלַיִּי.
2. כִּי תִזְרֶה גִּדְרִי לִי אֲלֹהֶיךָ לֹא
תֵּאָחַז לְשִׁלְמוֹ בִּי דֶרֶשׁ יִדְרְשֵׁנוּ
יְיָ אֲלֹהֶיךָ מַעֲמֹךְ וְיִהְיֶה כִּב
חֲסִי: דְּרִבִּים כִּב כִּב

הגהות הב"ח

- (ח) רש"י ד"ה לא נדר ולא
הקדש לדקה דסתם:

מוסף רש"י

אמה בליא עורב. טבלאות של
אמה על אמה היו עושין והן חדין
כספין כנינומיהס ומסממין חדין
בטולן ומחפין בתן גגו של היכל
למטע את העורבים מליבס (שבת
ז. ובענין מנחות קד). לו: אגג כלה
ומקצר למעלה עד כלה ומחפין
אוחו שס בנחל ומסממין כני
שלג יסבו העורבים עליו (מרק"ט.
דידי בתוס. ש. כו יאד. יקון
מקחו השס ויגמו (שבבט יאד.)

רבינו גרשום

[illegible]

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

בַּתְּחִילָה. בתחילת הבנין אין מקבלין דשמאל לרפיון ידים מתכוונין:
לְחֻזָּה (לחזק). לחזק את ידו^(א) צדק דאין לומר רפיון ידים מקבלין. ל"א בתחילה
 ששאלא היתה אימתן של ידו^(ב) עובדי כוכבים עליהן אין מקבלין אבל לבסוף
 וראשון עיקר וזה אינו טעם דהא כל ימי צית
 שני היתה אימת העובדי כוכבים
 עליהן ובתחילתו יותר מסופו. ואימ
 תנא חדא עובד כוכבים
 לברק הבית מקבלין
 אין מקבלין א"ר אילא
 בתחילה הא בסוף ד
 יוחנן "בתחילה אפילו
 מהם בסוף דבר המ
 שאינו מסויים מקבלין
 אמר רב יוסף כגון^(ג)
 רב יוסף ואיגרת אל
 למלך וגו' אמר ליה
 הדרא ביה דאמר שמ
 עקרנא טורי עקר טורי
 רב יהודה אמר רב^(ד)

כמו י' כ"ל ירדכי כ"ל פרוחי דלמר
במסכת דנה (דף י' ע"ט) שהיה
מגרש ט' וצוין ממטו בשעת תשמיש
ממשו חנינות דלמור לשמש מטו
בפני כל ח' ל"א כלל עורב מונע
העורצים כמו (תהלים מ) לא תכלא
רחמך: ואגרם אל אסף שומר הפרס
(יחזקאל יג) והיו בתחילת בנין וקשקיל
צדק הבית מכורש: דלא הדרג י' צה.
והואיל ותחלתו לטובה תכחין שוב אלו
תאחר: מכיון של תבואת עלמין: אינו
מאחר צדע ישראל הפרשסיה. שלמקום
מסתורמות ישראל הולכת תלך וז' ל"א
שישראל אמר לי להפרישה וראשון
משמעתי: טעונה גניז. ואסורה בהנאה
דחיישינן שמה י' צללו לשמים לשם
ההקדש הילכך יגזו. וזמון הזה עסקין
הקדש אסור בהנאה כדמניא (בבבא
דף ג:) אין מקדישים ואין מעריכין
בזמן הזה ואם הקדיש בהמה תיעקר
פירות כסות וכלים ירקבו: יגור. ויחמור
השם ויגזו החמירה וישתמש
בבמותר ויבנו צבית הכנסת: לשמים.
להקדש וזמון הזה אין לו תקנה: טעמא
דשם כסוב עליה. דמוכחא מילתא
(יחזקאל צד) צללו לשמים שהרי כתב עליה שמו של
הקדש: שם שלא במקומו אינו קדוש.
ובלולמר חזינן קדוש אלף מקום השם
ואותה חמירה תיגזו והשאר יבנה צבית
הכנסת כי אמר צדע ישראל
הפרשסיה. ל"א שם שלא במקומו כגון
על גבי קורות וכלים לא קדיש דלא הוי
מקומו אלף על הטייר ושיכתוב המקרא
שם השם כחמיטו אלף של לצדו הוי
שלא במקומו ולא קדיש וראשון משמעתי
הוא עיקר: טעמיה. לצדיו ולאחר
מן יסלם: אלף לאחר. להלוותה לחזירו
לא דלעמלו איכא למימר על מנת כן
היקדש לצדקה שאם יטערך יטולנה
וישלם אחרת שגל חזירו לא אסיק
לאחרתיה: אלף שגל דמותר לצדקה
לאחר דלמי חלע וז' עלי לצדקה דכיון

דלמאר עלי וקיבלה באחריות לענין גניבה ואבידה כדדיה דמי:
אבל אמר הרי זו. ולא אמר עלי צעינא צעי למיחב: כי היכי
לענייבא באחריות. דכיון דמשמענא הוי כשולח יד בפקדון
אקמה לה ברשותיה לענין תשלומין אבל אמר עלי דבלא הכי
מחייב באחריות לא שתמא אלא לא. ומותר: לא נדר (א) דקא.
דקמח נדר דמי עלי לבנה: כן צבל לשאר. והכי משמע נדר דהא.
הנדרקה דקאי עליה צבל תאחר כנדר (ב) דקאמר בפרק קמא דר"ה
(א) צפין [דברים כג] וז דקא: לשמעא. דהאומר סלע וז לנדרקה כו':
אמון הכי מפניו לה. דרב נחמן מוותר לשנותה סממא קאמר ורבי
פירשה בין לעצמו בין לאחר ורבא הדר פירשה בין עלי
בין הרי זו אכן בהדיא מתנין (ב) כו' ופירושה כדרב נחמן:
רבי

נא לרפיון ידים מתכווין: וידים מקבלין, ל"א בתחילה ליהא אין מקבלין אבל לבסוף יצאו טעם דהא כל ימי צית

תנא חדא עובד כוכבים שהתגדב גרבה לברק הבית מקבלים ^א הימנו ותניא אידך אין מקבלין א"ר אילא א"ר יוחנן לא קשיא הא בתחילה הא בסוף דאמר ר' אסי אמר רבי יוחנן ^ב בתחילה אפילו מים ומלא אין מקבלין מהם בסוף דבר המסויים אין מקבלין דבר שאינו מסויים מקבלין היכי דמי דבר המסויים אמר רב יוסף כגון ^א אמה בליא עורב מתיב רב יוסף ^א ואיגרת אל אסף שומר הפרדס אשר למלך וגו' אמר ליה אביי ^א שאני מלכותא דלא הדרא ביה דאמר שמואל ^א אמר מלכותא עקרא טורי עקר טורי ולא הדר ביה: אמר רב יהודה אמר רב ^א עובד כוכבים שהפריש תרומה מכריז בודקין אותו אי ^א ברעת ישראל הפרישה תינתן לכהן ואם לאו טעונה גזירה

חיישינן שמא ^א בלבו לשמים מיתבי ^ב עובדי כוכבים שהתנדב קורה ^ג ושם כתוב עליה בודקין ^ד אותו אם אמר בדעת ישראל הפרשתיה יגוד וישתמש במותר ואם לאו טעונה גזירה חיישינן שמא ^ה בלבו לשמים טעמא דשם כתוב עליה דבעיא גזירה הא אין שם כתוב עליה לא בעיא גזירה הוא הדין ד"דאע"ג דאין שם כתוב עליה נמי בעיא גזירה והא קמ"ל דאע"ג דשם כתוב עליה יגוד וישתמש במותר דשם שלא במקומו לאו קדוש ^ו דתנן ^ז היה כתוב על דיות הכלים ועל כרעי המטה הרי זה ^ח יגוד ויגזו אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב ^ט האומר יסלע זו לצדקה מותר לשנותה סבור מינה לעצמו אין לאחר לא איתמר אמר רב אמי אמר רבי יוחנן בין לעצמו בין לאחר אמר רבי זעירא לא שנו אלא דאמר עלי אבל אמר הרי זו בעינא בעי למיתבה מתקין לה ^י רבא אדרבה איפכא מיסתברא אמר זו משתמש בה כי היכי דליחייב באחריותה אבל אמר עלי לא אלא י"ל שגא: תניא כוותיה דרבא נדר צדקה ואין הקדש צדקה מאי קאמר לא נדר ^{יא} ולא הקדש צדקה אלא לאו הכי קאמר צדקה ^{יב} הרי היא ^{יג} ככל תאחר ואינה כהקדש דאילו הקדש אסור לאשתמושי ביה ^{יד} ואילו צדקה שרי לאשתמושי ביה אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב ובד מהנדרעא אמר אתון הכי מתניתין לה אגן הכי מתנינן לה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב אמר רב האומר סלע זו לצדקה מותר לשנותה בין לעצמו בין לאחר בין אמר עלי בין אמר הרי זו: ת"ר ^{טו} יסלע זו לצדקה עד שלא באתה ליד גבאי מותר לשנותה משבאתה ליד גבאי אסור לשנותה איני

בזה ואזידה כדדיה דמי:
 גא בעי למיחב: כי היכי
 הוי כשולח יד בפקדון
 בזה אמר עלי דכלאו הכי
 מותב: לא נדר (ב) לזקא.
 ומו. ויכי שטמנ נדר הלא
 דקאמר בפרק קמא דר"ה
 האומר סלע זו לזקא כ"י:
 שטמנ סתמא קאמר ויכי
 גא הדר פירשה בין עלי
 ו' ופירושא כדרב נחמן:
 רבי

(דף מא): דמן תרומה ע
 ור' שמעון פוטר: יגור
 הקורה ולא יהנה מאותה ח
 השם ויש לחזר כשכותבין
 ואילו בירקה שרי דאששו
 בין עלי וכן הפס
 מותר לשטמנ בין לעצמו
 ולשטמנא היינו סח ללותה
 ודוקא יחיד אלל בין העיני
 ורשאין בני עיר לעשות תמנ
 שירא ודוקא לדבר מזה

ק ראשון ערכין

ו.

תני חדא עובד כוכבים שהתגרד צדק הבית אין מקבלין ממנו כו'.
וה"מ ולישני הא ר' מאיר הא ר' יהודה וי"ל דא"כ קדושה
ואינה קדושה מיבעיא ליה ^{גז} דלין מקבלין הימנו לצדק הבית [משמע
לקדושה היל] ומשמע דמרייהו כפרי כר' יהודה: **הא** צבתייה
הא צבסוף. רש"י פ"י לכתמילה שיין
רפיון ידים ולצסוף לא שיין רפיון
ידים ועוד פירש רבינו לכתמילה
בתמילה בזנין יש לחוש פן יחזור
זהם ויערערו לומר יש לנו חלק בבית
המקדש לצסוף דבר מסויים אין
מקבלין פן יהיו לשם ולתפארת דבר
שאין מסויים מקבלין דלא שיין מו
ערעור הוואל וצנה צ"ה כזר וניחא
זהו הא דקאמר בסמוך שאני מלכותא
דלא הדרא לויכא למחשע לעירעור ^{דז}:
תני חדא עובד כוכבים שהתגרד
צדק הבית. והא דלא מוקי לה
כמנא דר' יהודה ור' מאיר ובגין
דליכא רפיון ידים כגון מן המלך
דאס כן לא הו"ל למימר מקבלין ואין
מקבלין חלא קדושה ואינה קדושה
מבעיא ליה:

בית שהתגרד גרבה
הימנו ותניא אידך
ר' יוחנן לא קשיא הא
מר ר' אסי אמר רבי
מים ומלח אין מקבלין
מים אין מקבלין דבר
יכי דמי דבר המסויים
מה כליא עורב מתיב
שומר הפרדות אשר
שני מלכותא דלא
אי אמר מלכותא
ולא הדר ביה: אמר
בד כוכבים שהפריש
תו אי ^{גז} בדעת ישראל
אם לאו מעונה גניזה

שמים מיתבי ^ז עובד
^ז ושם כתוב עליה
 אמר בדעת ישראל
 יש במותר ואם לאו
 שטמא ^ה בלבו לשמים
 דבעיא גניזה הא אין
 עיני גניזה הוא הדין
 עליה נמי בעיא גניזה
 שם כתוב עליה יגוד
 שלא במקומו לאו
 תוב על ידות הכלים
 יגוד ויגזו אמר רב
 גזו ^ה האומר יסלע זו
 מסבור מינה לעצמו אין
 רב אמי אמר רבי
 אחר אמר רבי זעירי
 אבל אמר רבי זו
 קיף לה ^ה רבא אדרבה
 זו משתמש בה כי
 אבל אמר עלי לא
 כוותיה דרבא גדר
 קה מאי קאמר לא

יִגְוֹר וְנִלְ דוּדֵא מִזֵּה אִינוּ מִקְדֵּשׁ
דֵּהֵא הִיֵּה בְּגִיזִיָּה כִּךְ וּבִדֵּי יִשְׁעֵיהִי
(יִשְׁעֵיהִי) הוּא יִצְנֵה עִירִי אֲבָל אֵל
אֶסְכֵּה שׁוֹמֵר הַפְּרָמִס הִיֵּה חֲרוֹק מִכּוֹרֵשׁ
וְלֹא הִיֵּה שְׁלֹם מִפְּנֵס אִךְ הִיֵּה גִחֵר שִׁיתֵּנוּ
לְצוֹרֵךְ בְּדֵק הַבַּיִת שְׁהִיֵּה ^ממוֹטֵל עֲלֵיהֶם
שְׁהִיֵּה מוֹלֵךְ בְּכִיפֵה בְּהֵא אִינֵה לְמִחֶשֶׁת
אוֹ לְרִפְיוֹן יָדִים אוֹ לְעִרְעוֹר כְּדִפְרִישִׁית:
אמֵר בְּרַעַת יִשְׂרָאֵל הַפְּרִשְׁתִּיהִי
מִשְׁמַע עֲלֵה לְעִבְדֵּךְ כּוֹכְבִּים אִיִּמִּיָּה
בְּתֻרְמֵה דִּנְפִשִׁיָּה וְכֵן מִשְׁמַע פֶּרֶק
שְׁנֵי דִגִּיטִין (דָּף כג.) וְהֵא דְקֵאמֵר
בְּזוֹכִים פֶּרֶק בֵּית שְׁמַאי (דָּף מה.)
לִיתִיָּה בְּתֻרְמֵה דִּנְפִשִׁיָּה לֹא קִשִּׁיָּה
לְמִנְאִי נִינְהוּ בְּפִרְה שְׁנֵי דִהְדוּשִׁין

(דף מא'): דתן תרומת עובד כוכבים מדמעת וחיבינן עליה חומש
(ור' שמעון פוסק: יגדל וישתמש במוחר. משמע ע"י שיחמוק
הקורה ולא יהנה מאותה חתיכה כשנגד השם בדמקומו מיהא קידש
השם ויש ליזהר כשכותבין ס"ת או תפילין וגררו מקום השם שאין
לכתוב במקומו:
ואילו צדקה שרי **אשתמושי** ביה. משמע ליה דאיידי בין זו
בין עלי וכן הפסק כרז נחמן האומר סלע זו לצדקה
מוחר לשנותה בין לעצמו בין לאחר בין אמר עלי בין אמר זו
ולשנותה היינו ^{סל} **לנומה: משכבת** יד נבאי אסור אשנותה.
ודקא יחיד אלז בלז שתי העיר ראשין קודשמשע צבצא בברא (דף ס:
ורושא) יחיד אלז שתי העיר קופה קופה תמחוי ולשנותה (כלל מ)
שירא ודוקא לדבר מזהו כדאמרין ציליה שמעתא (ע"פ) גבי

עין משפט
נר מצוה

א ו מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 עניינ' הלינ':
בא ב מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 ה' לו' [תושע] יו"ד סי'
 שלט' עניינ' מנ':
בב ג מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 ה' לו' יב' וס"ח מנ':
 תמנשת עניינ' ה' לו' תושע' יו"ד
 ר"ט קט' ספ"ד:
בג ד מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 התחיל' ה' לו' תושע' יו"ד
 ר"ט קט' ספ"ד:
בד ו מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 עניינ' ה' לו' תושע' יו"ד סי'
 ר"ט קט' ספ"ד:
בה ז מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 סי' נ"ח קט' יב':
בז ח מ"י פ"ח מהל' תמנשת
 ונכר' אלמנ' פ"ד פק' ד'
 ונכר' אלמנ' פק' א' ד' מקנ':

שינויי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

גַּם אֲחִי עֹזֶבֶר כִּכְבֹּשׁ שְׁהִתְנַחַם
לָּם. לְלוּלִין. לְאֵל מִשְׁנֵי אֵל
רִמָּה וְאֵל הָרֵא וְלִכְלֹהֲרֹה
נִדְבָה גִּדְּרָה אִיירִי לֵאל עֲבָרְכֵן
וְאִפִּי כִּי חֲדָקֵת לִקְוֹמֵךְ עֲבָרְכֵן
לֹא מִתְרַנֵּן דֹּא"כ קֹדֶשׁ וְאִנּוּ
קֹדֶשׁ בִּמְנֵי לֵאל הָרֵא לֵאל אִנּוּ
קֹדֶשׁ לֵאל אֵ"כ תִּירֹחִי כִּי
יִהְיֶה כִּי אֲמַתִּי בְּלוּלִין שְׁלֵא
כְּחִי: **אִי אֲמַתִּי בְּלוּלִין שְׁלֵא**
הַפְּשִׁיתִי לְרַבֵּן דָּאֲמִיר עֹזֶבֶר
כִּכְבֹּשׁ אִיִּיתָה בְּחִרְסָה נִדְבָה
אִי הִתְרַמֵּה בְּחִרְסָה. שְׁרָשָׁל
וְיִחְבִּיעַ מִיָּה מִיָּה אֲבָל כִּי
שִׁמְעֵן דְּבִי שְׁרָשָׁל מִפְּרִישִׁים
לֵאל הָעֹזֶבֶר כִּכְבֹּשׁ אִין עֲלִיה
אֵלָּא בְּלוּלִין טַבֵּל דְּצִירִין שִׁיפְשִׁף
הִכָּחֵן מִנְּהֵן דָּאֲמִיר וְנִשְׁמַל
אֲמַרְתִּי לְרַבֵּן לֵאל דָּאֲמִיר
מִסְּפֵא עֲמִיתִין יִנְגֵּן וְחִי: **חִי**
חֲשׁוּבָה הִרְשִׁבָּא סִימֵן תְּרִיד
וְהִרְחִי: **מִשְׁבַּתִּי אִין נָבִיא**
אֲמִיר לְשִׁמְעוֹנִת. לֵאל תִּשְׁמַעוּ
כִּסְף הַמַּסֶּכֶת: **תּוֹס' דִּי חִי**
נָבִיא **כִּי בְּלוּלִין מְבֹרָךְ**. לֵאל
קֹדֶשׁ דִּיֵּה אֵל עֲכִי' וְאִנּוּ
מִתְחַסֵּה וְאִין לִשְׁחָן (וְהִרְחִי)
(שְׁרָשָׁל) בְּלוּלִין לְעִיל לֵאל
תְּחִי אִין עֲכִי': **דִּי חִי דְּעִי** **חִי**
כִּי נָבִיא מְבֹרָךְ. לֵאל בְּלוּלִין שְׁלֵא
בְּמִקְוֹמוֹ וְכִי: פִּיֵּה אִין מִקְדֶּשׁ
מִקְדֶּשׁ שֵׁלֵה וְאִיִּיתָה חֲתִיבָה נִגְזֵה
לֵאל אִין בְּמִקְוֹמוֹ כִּיֵּה
וְשִׁיכְמוֹתֵי הַמַּסֶּכֶת עַם הַמַּסֶּה
אֲבָל שֵׁל לְבָרֵךְ לֵאל קִרְשֵׁי, שֵׁל
פִּי רִאשׁוֹן כְּשִׁטְעֵן וְחֹתְבִין
הַמַּסֶּה וּמִקְדֶּשׁ שֵׁל חֲקֵל אִין
חֲשׁוּבָה בְּמִקְוֹמוֹ. **שְׁלֵא חִי** בְּלוּלִין: